

Een nieuw richtlijnenkader over preventie & toepassing van afzondering en fixatie

Wat is er anders?

dr. Kathleen De Cuyper en prof. Tim Opgenhaffen

KU LEUVEN

LUCAS

CARE RESEARCH & CONSULTANCY

KU LEUVEN

Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek

KU LEUVEN

ACADEMISCH CENTRUM VOOR
VERPLEEG- EN VROEDKUNDE

Waarom een nieuw richtlijnenkader?

- Nieuwe doelgroepen en sectoren
- Meer onderzoek over situaties zonder ernstig en acuut gevaar

Geen reden tot paniek

- Zelfde doelstellingen
- Geen tegenstrijdigheden
- Wel inhoudelijke uitbreiding

Situaties met risico op afzondering of fixatie

De onderbouw

Geen ernstig en acuut gevaar

Geen tot reëel risico op gevaar, maar
nog mogelijkheden en tijd om risico
af te wenden

Ernstig en acuut gevaar

Fysieke en/of psychische schade
dreigt en zorgverlener/begeleider
schat in dat de schade niet meer valt
af te wenden

Situaties met risico op afzondering of fixatie

Een 85-jarige beslissingsbekwame man heeft ernstige breuken opgelopen bij het vallen uit zijn rolstoel. Hoe kunnen we de kans hierop in de toekomst beperken terwijl zijn autonomie zo groot mogelijk blijft?

Een volwassen, beslissingsonbekwame vrouw met een meervoudige beperking kan niet zelfstandig aan tafel eten, want zij kan niet op haar stoel blijven zitten. Hoe kan zij mee aan tafel zitten met de andere mensen en de kans krijgen om zelf te eten?

Een 30-jarige vrouw kampt met een postnatale depressie. Zij vraagt zelf aan de begeleiding om afgezonderd te worden omwille van aanhoudende ernstige suïcidegedachten.

De kamer van een 17-jarige jongen wordt in zijn aanwezigheid op drugs gecontroleerd. De jongen wordt agressief naar één van de begeleiders toe.

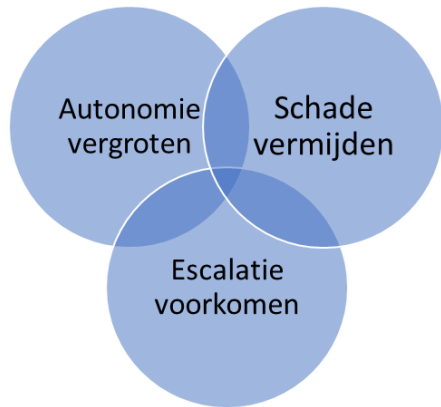
De onderbouw

Geen ernstig en acuut gevaar

Geen tot reëel risico op gevaar, maar nog mogelijkheden en tijd om risico af te wenden

Ernstig en acuut gevaar

Fysieke en/of psychische schade dreigt en zorgverlener/begeleider schat in dat de schade niet meer valt af te wenden

Een volwassen, beslissingsonbekwame vrouw met een meervoudige beperking kan niet zelfstandig aan tafel eten, want zij kan niet op haar stoel blijven zitten. Hoe kan zij mee aan tafel zitten met de andere mensen en de kans krijgen om zelf te eten?

Preventie

- Multidisciplinair overleg, met vertegenwoordiger → handelingsplan
- Alternatieven, bvb. verzwaringsdeken

Toepassing
fixatie
verzwaarde stoel

- Toestemming van vertegenwoordiger in handelingsplan: geplande maatregel
- Verzet van de cliënt in het oog houden

De onderbouw

Situaties met ernstig en acuut gevaar

Preventie

- Vooraf: afspraken maken over hoe kamercontrole verloopt en hoe cliënt en begeleiders omgaan met deze agressie-trigger voor de cliënt

Toepassing fysieke interventie

- Gebeurt onmiddellijk, zonder toestemming
- Cliënt uitleggen wat er verder gaat gebeuren
- Geen afzondering wanneer agressie afneemt

De kamer van een 17-jarige jongen wordt in zijn aanwezigheid op drugs gecontroleerd. De jongen wordt agressief naar één van de begeleiders toe.

Veiligheid herstellen

De onderbouw

Geen ernstig en acuut gevaar

Geen tot reëel risico op gevaar, maar nog mogelijkheden en tijd om risico af te wenden

Ernstig en acuut gevaar

Fysieke en/of psychische schade dreigt en zorgverlener/begeleider schat in dat de schade niet meer valt af te wenden

Preventie van afzondering en fixatie
in situaties **zonder ernstig en acuut
gevaar**, en de toepassing ervan met
toestemming van de zorggebruiker of
zijn vertegenwoordiger

Preventie van afzondering en fixatie
in de context van **agressie en escalatie**,
en de toepassing ervan bij **ernstig en
acuut gevaar**

Waar gaat welke richtlijn over?

De onderbouw

Geen ernstig en acuut gevaar

Geen tot reëel risico op gevaar, maar
nog mogelijkheden en tijd om risico
af te wenden

Ernstig en acuut gevaar

Fysieke en/of psychische schade
dreigt en zorgverlener/begeleider
schat in dat de schade niet meer valt
af te wenden

Autonomie vergroten, schade vermijden
en/of escalatie voorkomen

Veiligheid herstellen

De nieuwe
richtlijnen

Richtlijnenkader 2025

Preventie

Richtlijn over preventie en
toepassing in situaties **zonder
ernstig en acuut gevaar**

Richtlijn over preventie in de context van **agressie en escalatie**,
en toepassing bij **ernstig en acuut gevaar**

Toepassing

Richtlijn over preventie en toepassing in
situaties **zonder ernstig en acuut gevaar**

Richtlijn over preventie in de context van **agressie en escalatie**, en toepassing bij
ernstig en acuut gevaar

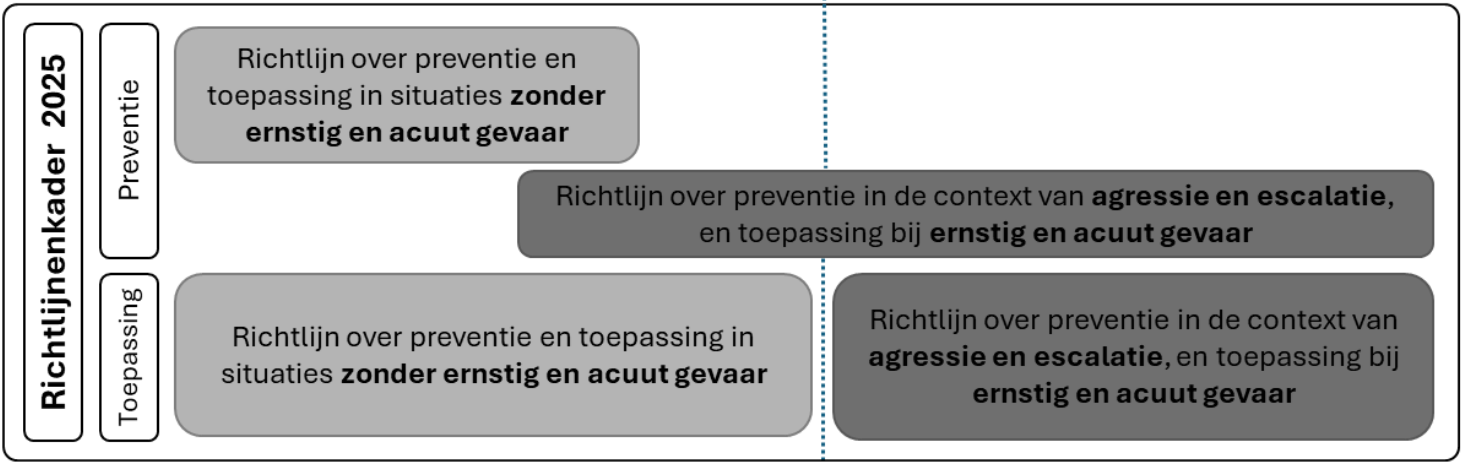
De onderbouw

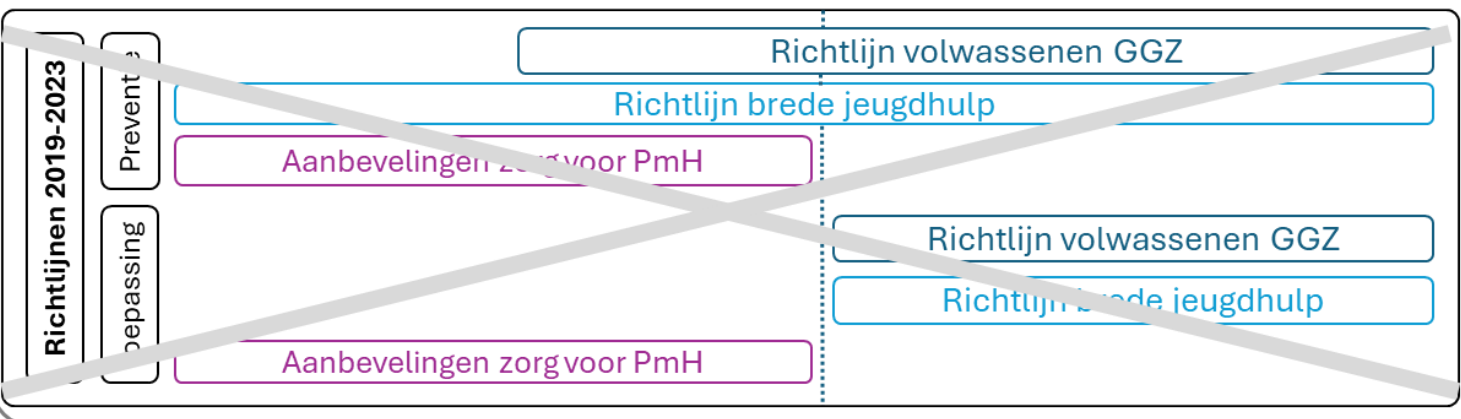
Autonomie vergroten, schade vermijden en/of escalatie voorkomen

Veiligheid herstellen

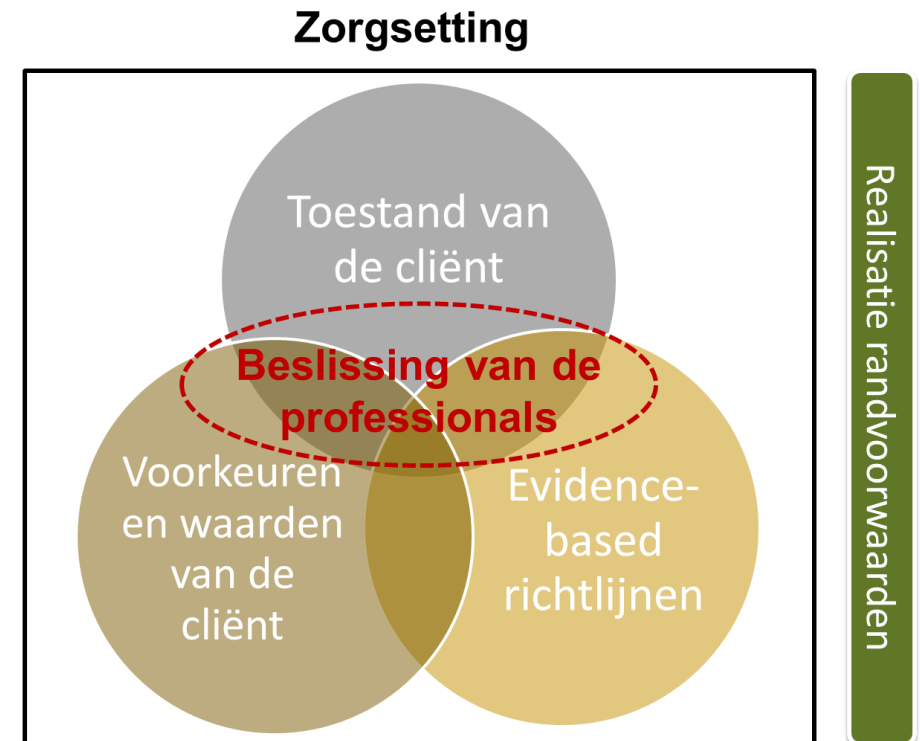
De nieuwe richtlijnen

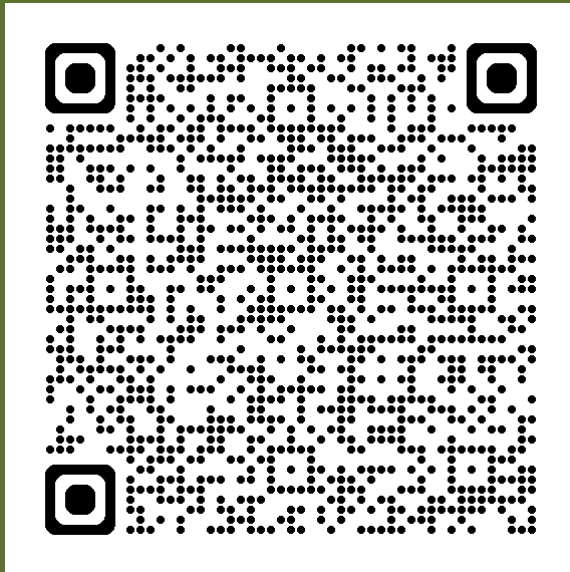
De oude richtlijnen

- Doel van richtlijnen: proces van verdere **kwaliteitsverbetering** in de voorzieningen ondersteunen
 - **gemeenschappelijke taak** van directies, zorgverleners, patiënten- en familievertegenwoordigers, ondersteund door overheden, kenniscentra, koepelorganisaties en onderzoekers
 - Niet aangepast aan de huidige haalbaarheid → **randvoorwaarden** voor implementatie
- Toepassing van de richtlijnen volgens principes van **evidence-based practice**
 - **Ondersteuning** van het implementatieproces nodig, ook om handelingsverlegenheid tegen te gaan

Meer weten?

[verhouding-tussen-oude-en-nieuwe-richtlijnen.pdf](#)

